

Sport & Strategie

VOOR PROFESSIONALS IN DE SPORT, BIJ OVERHEID, BEDRIJVEN & MEDIA

Editie Vlaanderen

Pagina 9

One hundred and eieieighty in Wieze: wereldtop darts komt naar Vlaanderen.

Pagina 12

Horen transvrouwen thuis in de vrouwensport?

Pagina 19

Christine Casteels over fraudebestrijding in de sportwereld.

Pagina 22

Wat is de legacy van het WK wielrennen in Leuven één jaar later?

Pagina 27

De dienst Carrièrebegeleiding van Sport Vlaanderen wil gelukkige en succesvolle topsporters ontwikkelen.

Koen Umans, voorzitter Vlaamse Sportfederatie

"Sport is de grootste maatschappelijke beweging in Vlaanderen"

Heel wat sportbestuurders houden meerdere bordjes draaiende. Soms zijn dat beroepsactiviteiten buiten de sport, degenen die zich enkel op de sport focussen hebben daarin niet zelden meerdere beleidsfuncties. Zoals Koen Umans, directeur van Basketbal Vlaanderen en voorzitter van de Vlaamse Sportfederatie. *Sport & Strategie Vlaanderen* sprak hem in die laatste functie, met uiteraard meer dan één zijsprong naar 'zijn' basketbal.

AUTEUR: MARKO HEIJL

Nergens ter wereld vind je zo'n rijk verenigingsleven als bij ons. In totaal telt Vlaanderen 28.304 gekende sportclubs, veelal aangesloten bij een sportfederatie die op haar beurt weer veelal is aangesloten bij de Vlaamse Sportfederatie. Vroeger ook gekend als de VSF, maar sinds een recente rebranding mogen we formeel enkel nog voluit Vlaamse Sportfederatie zeggen.

Koen Umans was vroeger 'multidisciplinair sportief', maar een drievoudige open armbreuk en een kapotte kruisband op jonge leeftijd beslisten er anders over. En dus werd het een carrière in het beleid achter de sport. Hij gaf een goede job in de chemische sector in de Antwerpse haven op om sportbestuurder te worden. "Het bloed kruipt waar het niet gaan kan", zegt Umans. "Ik werd actief als vrijwilliger,

Lees verder op pagina 4

Bent u ook een professional in de sport?

Neem dan nu een abonnement op **Sport & Strategie Vlaanderen**.

Slechts 59,59 euro (normaal 112,50 euro) per jaar!

Ga naar **www.sportstrategie.be** en profiteer!

HET GLAZEN PLAFOND IN DE SPORT

Vrouwen verdienen in België nog altijd 23 procent minder dan mannen. Hoe schrijnend dat ook is, in het voetbal of de wielersport lachen ze daar eens ferm mee. Als Kevin De Bruyne zo rond de 25 miljoen per jaar zit, zouden Tessa Wullaert of Tine De Caigny met die 23 procent minder ergens rond de 19 miljoen zitten. Niet eens in de buurt. Als de best-betaalde wielrenners jaarlijks iets van een 5 miljoen ophalen, zouden Lorena Wiebes en Annemiek van Vleuten er 4 moeten krijgen. Daar komen ze over hun hele carrière niet aan.

Ja, ja, kijkcijfers en zo. Maar bovenal ook: een situatie die historisch is scheefgegroeid, en zich lastig een-twee-drie laat rechtzetten. Wat wel opvalt, is dat de erfzonde vooral de oude(rwets)e traditiesporten treft. Nieuwe sporten zijn minder besmet met de gender-erfzonde. In 'moderne' olympische disciplines als surfen, skateboards, breakdance of muurklimmen is de sekse-loonkloof een pak minder bruusk. Er is dus hoop voor de sport. Een muurklimster botst alvast niet op een glazen plafond. (MH)

FOTO: SHUTTERSTOCK

JEROEN SCHEERDER

De zomer van de girlpower

Het is altijd opletten geblazen wanneer sportcommentatoren het woord 'historisch' in de mond nemen. Voor je het weet, dreigt er immers een inflatie aan memorabele sportmomenten. De zomer van 1969 was die van Merckx, de zomer van 1976 die van Van Impe, de zomer van 1986 die van de Rode Duivels, de zomer van 1996 die van Fred en Ulla enzovoort. Voor elke natie is er een eigen hitparade van onuitwisbare topsportsuccessen. Een sportcanon ten dienste van het nationale collectiviteitsgevoel. En wat met de zomer van 2022, toch één zonder Spelen of WK voetbal? Waarom zouden we binnen enkele jaren spreken over het 'zomer 2022-moment'?

Wel, omdat die zomer de geschiedenis zou kunnen ingaan als die waarin vrouwensport op topniveau eindelijk zijn doorbraak wist te realiseren. Excuseer, we schrijven drie jaar ver in het derde decennium van het derde millennium en vrouwen-topsport zou nog niet op de kaart staan? De vorige honderd jaar hebben toch heel wat *sportpionnières* voortgebracht? Of hebben *La Divine* Suzanne Lenglen (tennis), *Queen of the Waves* Gertrude Ederle (zwemmen), *Colour Line Breaker* Althea Gibson (tennis), Wilma Rudolph (atletiek), Toni Stone (baseball), Ann Meyers Drysdale (basketbal) of – iets recenter – onze eigen Ann Wauters (basketbal), de zussen Williams (tennis) en Megan Rapinoe (voetbal), er maar enkelen te noemen, zich voor niets uit de sportnaad gewerkt? Niet alleen op het veld hebben vrouwen hun sportstrepen verdiend: heel wat trainsters, sport-journalistes en sportanalistes gelden intussen als vaste waarden langs de zijlijn, op de krankenredactie of in de tv-studio.

Nee, als de zomer van 2022 als een kantelmoment herinnert wordt, dan zal dat te danken zijn aan het feit dat nooit eerder zoveel mensen vrouwentopsport op het beeldscherm volgden. Twee events kenden een fenomenale tv-primeur: het UEFA EK in Engeland voor vrouwen en de Tour de France Femmes. Voetbal en wielrennen dus, twee erg belangrijke mediasporten, toch zeker in Europa, en bovendien lange tijd op en top mannenbastions. Beide meerdaagse sportwedstrij-

den kennen nochtans al een zekere traditie. Hoewel van de vrouwen-Tour in 1955 een eenmalige editie verreden werd, zou 1984 voor beide events als het officiële startjaar kunnen worden beschouwd. Trouwens, ook voor de damesatletiek was 1984 een pioniersjaar: Joan Benoit werd de eerste olympische marathonkampioene en Nawal El Moutawakel won als eerste Afrikaanse en eerste moslima een gouden medaille op de Spelen.

Terug naar het vrouwen-EK en de Tour voor vrouwen met enkele cijfers. Volgens de VRT keken er tijdens de sportzomer van 2022 in Vlaanderen dagelijks gemiddeld meer dan 150.000 mensen naar het EK-vrouwenvoetbal, gemiddeld meer dan 280.000 mensen naar de vrouwen-Tour en gemiddeld bijna een half miljoen mensen naar *Vive le vélo*, de wielertalkshow die ook naar aanleiding van de Tour de France Femmes uitgezonden werd. Ter vergelijking: tijdens het Belgische voetbalseizoen 2021-2022 keken gemiddeld iets meer dan 250.000 mensen naar een wedstrijd in 1A, terwijl de Women's Scoore Super League gemiddeld door circa 65.000 mensen werd bekeken (daarmee is het Belgische vrouwenvoetbal anno 2022 een populairdere kijksport dan de 1B-mannenncompetitie die gemiddeld iets minder dan 63.000 kijkers telde). Naar de Tour de France – die voor mannen dus – keken in Vlaanderen gemiddeld ruim een half miljoen mensen en naar *Vive le vélo*

tijdens de mannen-Tour gemiddeld bijna 670.000 mensen. Sport scoort op de buis, zeker tijdens de zomermaanden. Sinds de zomer van 2022 is dat ook het geval voor het vrouwenvoetbal en de vrouwenkoers. Mogen dit succesdooi verder aanvullen, weliswaar op enige afstand: de WK-wedstrijden van de Belgian Cheetahs, de Belgian Cats, de Yellow Tigers en de Red Panthers, die eveneens in de sportzomer van 2022 plaatsvonden.

Kijkcijferrecords wekken vlug de verwachting dat deze in de breedte zullen afstralen. Naar sport kijken zou mensen aan het sporten zetten. Daar is vooralsnog geen eenduidige wetenschappelijke empirische evidentie voor. Kijkers genieten op de eerste plaats van de speltactiek en koersstrategie. Kijkplezier als aantrekkingsfactor dus, en dat is een kaart die het vrouwenvoetbal, het vrouwenwielrennen en bij uitbreiding andere vrouwensporten verder zullen moeten blijven trekken. Er is evenwel nog een gele en een rode kaart, lees: verbeterpunten. Geel voor vooralsnog weinig diversiteit – graag wat meer vrouwelijke Lukaku's en Girmays. Rood voor de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de sportbestuurskamers. Vrouwensport zit nog te zeer in witte en mannelijke handen. ■

Prof. Jeroen Scheerder is hoogleraar sportbeleid en sportsociologie aan de KU Leuven.

Inhoud

Opinie

Jeroen Scheerder.....	2
Trudo Dejonghe.....	11
Wim Lagae.....	26
Hans Vandeweghe.....	32

Beleid & management

Interview met Koen Umans.....	1
Belgian Darts Open.....	9
Transvrouwen in de sport.....	12
Ranking de rankings: de FIFA-ranglijst.....	15
Interview met Christine Casteels, strategisch adviseur	
Sports Fraud Team.....	19
De nalatenschap van het WK wielrennen in Vlaanderen.....	22
Sport & vrouw: Kristel Taelman, Sofie Hendrickx en	
Dominique Monami.....	27

Wetenschap & onderzoek

De maatschappelijke impact van topsport in Vlaanderen.....	17
--	----

Geschiedenis

De kermiskoERSbus.....	32
------------------------	----

Varia

Kort & bondig.....	8
The American Way.....	30

Edito

You're gonna need a bigger boat

Googelt u het rustig eens: 'best movie quotes ever'. Tussen "Frankly my dear, I don't give a damn", "Show me the money!", "I'm gonna make him an offer he can't refuse" en "I love the smell of napalm in the morning" prijkt steevast op alle lijstjes die legendarische quote uit die al even legendarische scène uit *Jaws*: Roy Scheider deinst achteruit en met een onheilspellend muziekje erachter gemonteerd pleegt hij die onsterfelijk geworden quote: "You're gonna need a bigger boat."

De quote is meer dan filmgeschiedenis, het is ook een metafoer. Je staat oog in oog met een – letterlijk – gigantisch en gevaarlijk probleem, en je komt tot het confronterende besef dat de middelen die daartegenover worden ingezet, ruim onvoldoende zullen zijn. Het vraatzuchtige monster *Jaws* is onze hard achteruitboerende fysieke en mentale gezondheid, het te kleine vissersbootje waarmee men hem (haar? X?) te lijf wil gaan ons sportbudget. Waar de metafoer evenwel niet klopt: in *Jaws* sterven er maar een handvol mensen een weliswaar gruwelijke, maar gezien de efficiënte modus operandi van de hoofdrolspeler snelle dood. De nefaste gevolgen van te weinig beweging treffen oneindig veel meer mensen, op een even verschrikkelijke maar doorgaans minder vlotte manier.

Terug naar het sportbudget: verderop in deze editie van *Sport & Strategie Vlaanderen* leest u twee cijfers over wat de overheid – of het lappendeken aan instanties dat daarvoor moet doorgaan – investeert in onze breedte- en topsport: 163 miljoen (pagina 5) of 235 miljoen (pagina 18). De bronnen en ook de cijfers verschillen, maar die laatste hebben desalniettemin één ding gemeen: het is véél te weinig. Terwijl het grootkapitaal steeds meer zijn weg vindt naar de sport, blijft het belastingkapitaal ter plaatse trappelen, met alle kwalijke consequenties voor ons nationale welzijn en welbevinden tot gevolg. *You're gonna need a bigger budget*.

Nochtans rendeert investeren in zowel top- als breedtesport. In ons openingsverhaal leest u dat per geïnvesteerde euro de return on investment volgens Deloitte 2,5 euro bedraagt, tel uit je winst! Een economische impactstudie van EY over het WK wielrennen in Vlaanderen vorig

jaar: bruto toegevoegde waarde 27,4 miljoen euro (pagina 22). Kassa!

Fraai studiemateriaal, denkt een mens dan al snel. Maar toch ... De kracht van sport proberen capteren in een getal gaat voorbij aan de allerbelangrijkste maatschappelijke waarde van sport, die zich simpelweg niet laat kwantificeren. WK wielrennen, pagina 22: "Eén groot bevrijdingsfeest ... De wereldkampioenschappen betekenden een morele boost voor de bevolking na de lastige coronaperiode." Topsportsucces op pagina 17: "trots" en "geluk" bij de bevolking. Sociale cohesie. Het ouderlijk geluk wanneer het dochtertje van zeven haar allereerste doelpunt scoort ... Hoe in godshemelsnaam plak je daar een getal op? Wat betekent dat in euro's?

Voor wat sport kan betekenen voor ons BNP, hebben we EY en Deloitte. Voor de nog veel grotere bijdrage aan ons BNG, ons Bruto Nationaal Geluk, kunnen we teruggrijpen naar de basisgedachte van het utilitarisme van de Schotse filosoof David Hume en de Engelse rechtsfilosoof Jeremy Bentham: het streven naar een zo groot mogelijk geluk voor zoveel mogelijk mensen.

Maar wacht eens: is dat niet de taak van onze politici? Laat daar nu net de crux zitten voor dat knullige schaamlapje budget dat jaarlijks naar de sport gaat. Op het gebied van fysieke en mentale gezondheid denken onze politici bijna per definitie curatief, nooit preventief. De gevolgen van 'curatief' zijn bevattelijke munitie bij verkiezingen, de baten van preventief werken zijn echter niet meetbaar bij de volgende stembusgang. Voor politici reikt de termijnhorizon van hun beleidsdaeden dus niet verder dan de volgende verkiezingen. Die zijn in 2024. Een van de sportbeleidsmensen die we ooit voor *Sport & Strategie Vlaanderen* mochten interviewen verwoordde het als volgt: "Iemand van het kernkabinet heeft me ooit gezegd: 'Ik los alleen datgene op wat binnen mijn legislatuur ligt.'" Dat is helaas geen metafoer, maar gewoon trieste realiteit. ■

MARKO HEIJL
@MarkoHeijl

COLOFON

Sport & Strategie editie Vlaanderen is een uitgave van Arko Sports Media BVBA en verschijnt vier keer per jaar. Volgend nummer verschijnt in december 2022.

Hoofredactie

Marko Heijl
E-mail: marko.heijl@sportstrategie.be

Eindredactie

Benedict Vanclooster

Met redactionele bijdragen van:

Veerle De Bosscher, Jens De Rycke, Dries De Zaeytijd, Trudo Dejonghe, Inge Derom, Kari Descheemaeker, Marko Heijl, Wim Lagae, Dieter Lauwers, Jeroen Scheerder, Edward Swier, Roel Van den broeck, Aline Van Roey, Benedict Vanclooster, Hans Vandeweghe, Pieter Verhoogt

Uitgever

Michel van Troost
E-mail: michel.van.troost@sportstrategie.be

Redactie-adres/Lezersservice

Arko Sports Media bvba
Schoebroekstraat 8
3583 PAALBERINGEN
E-mail: info@sportstrategie.be

Adverteren

Voor meer informatie over partnerships en/of adverteren kunt u contact opnemen met Wendy Coppers. Advertorials vallen buiten de verantwoordelijkheid van redactie en uitgever. E-mail: wendy.coppers@sportsmedia.nl

Ontwerp&opmaak

www.ikgraphicdesign.com

Druk

Damen Drukkers, Werkendam

Lidmaatschap Sport & Strategie

De prijs van een jaarabonnement op Sport & Strategie editie Vlaanderen bedraagt € 129,72. Indien u zich nu aanmeldt, kunt u profiteren van een aantrekkelijk introductietarief. U betaalt slechts € 59,59! Bedragen zijn excl. 6% btw maar incl. verzend- en administratiekosten

© 2022 Arko Sports Media BVBA

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, in fotokopie of anderszins gereproduceerd door middel van boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISSN 2295-788X

als secretaris, in de basketbalclub waar ik zelf ooit had gespeeld en waar mijn toenmalige vriendin, tegenwoordig mijn vrouw, speelde. Op een blauwe maandag verkozen de Antwerpse clubs me als een van de afgevaardigden bij de provincie Antwerpen. Vervolgens werd ik de vertegenwoordiger van de provincie Antwerpen in Brussel en uiteindelijk kwam ik op vraag van Cyriel Coomans terecht in de raad van bestuur van de toenmalige Koninklijke Belgische Basketbalbond. En na de eerste vergadering daar was ik ineens vrijwillig secretaris-generaal. Dat in combinatie met een fulltime job, ik sliep soms niet. En dus ben ik in 1999 fulltime secretaris-generaal geworden bij de nationale basketbalbond, in 2002 heb ik dan gekozen om bij de oprichting over te stappen naar de Vlaamse Basketbal Liga, tegenwoordig Basketbal Vlaanderen. Of je er nu gelukkig van wordt of niet, sport is gemeenschapsmaterie: de clubs, de leden, de subsidies, die zitten daar. In 2010 werd ik vervolgens bestuurder van de Vlaamse Sportfederatie. Twee jaar geleden werd ik dan gevraagd het voorzitterschap op te nemen, mijn mandaat loopt tot 2024.*

Heeft Umans bij de basketbalbond een budget van zowat 4 miljoen euro, afkomstig uit de vier

klassieke inkomstenstromen voor bonden (bijdrage van clubs en leden, subsidiëring, inkomsten uit evenementen en sponsoring), dan dient hij het bij de Vlaamse Sportfederatie met een 3 miljoen euro te doen. "Negentig procent van onze middelen komt uit subsidiëring", vertelt Umans. "Dat is de zwakte van de organisatie, er zijn relatief weinig mogelijkheden om daar verandering in te brengen. Om duurzaam te kunnen werken, moeten we kijken naar andere bronnen van inkomsten, daar zijn we mee bezig. Ik geloof niet in een verdienmodel louter gebaseerd op sponsoring. Vooral innovatie in dienstverlening aan clubs en leden-federaties zorgt voor extra inkomsten. Wat de bijdrage van de sportfederaties betreft, denken we aan een hervorming, waarbij we een gedifferentieerd lidmaatschap overwegen in functie van de grootte van de federatie. Waar we dan ook een bepaald stermgewicht aan kunnen koppelen. Ik ben niet tegen democratische principes, maar je kunt binnen de Vlaamse Sportfederatie Voetbal Vlaanderen met 240.000 leden moeilijk vergelijken met een kleine federatie met ettelijke duizenden leden. Dat stermgewicht is een van de punten waar ik de volgende maanden wil op inzetten. Ik wil graag bijdragen aan een gezonde en slagkrachtige Vlaamse

Sportfederatie die minder subsidieafhankelijk is en met een actieve en evenwichtige participatie van haar leden."

1,4 miljoen sporters

"De Vlaamse Sportfederatie is een dienstverlenende organisatie, voor onze leden-federaties en onze clubs", vervolgt Umans. "Samen vertegenwoordigen zij 1,4 miljoen sporters, verspreid over meer dan 18.500 clubs. De bestuurders bij de Vlaamse Sportfederatie zijn allemaal mensen die professioneel binnen hun federatie aan de slag zijn. Daar zitten zowel vertegenwoordigers van unisport- en multisportfederaties bij als van de organisaties voor sportieve vrijetijdsbesteding. We hebben dus een goed zicht op het landschap."

De Vlaamse Sportfederatie heeft twee belangrijke taken. "Ten eerste vertegenwoordigen we de sportfederaties, hun clubs en de leden", zegt Umans. "We hebben korte lijnen met de institutionele partners, met de overheden, Sport Vlaanderen, het kabinet van minister Ben Weyts en andere kabinetten. Daar nemen we het op voor de sectorbelangen. Ten tweede is het belangrijk om goed de polslag van de federaties, clubs en leden te voelen. Onze professionele medewerkers maken hier werk van en voeden het bestuursorgaan met to the point informatie. We hebben de vorige jaren zwaar ingezet op verenigingswerk, en op de hervorming daarvan. We moeten tot onze spijt wel vaststellen dat deze wetgeving haar doel voorbijziet: activiteiten van trainers en officials kunnen volgens ons niet gecatalogeerd worden als arbeid."

"De Vlaamse Sportfederatie werkt op allereerste hande materies, zoals bijvoorbeeld GDPR of vergunningenbeleid", zegt Umans. "Naar de clubs toe hebben we modellen ontwikkeld om ze futureproof te maken. Met 'Clubgrade'

kijken we in de cultuur van een club die onze hulp inroept. Samen met de clubbestuurders, vrijwilligers, leden en andere betrokkenen bekijken we dan de uitdagingen voor de toekomst: waar kan een club bijsturen in de werking om nog meer in te spelen op de actuele noden van de leden en de omgeving? We gaan daarvoor rechtstreeks naar de clubs. Daarnaast hebben we het project 'Jonge Leeuwen', geïnspireerd op een model uit het tennis. We willen daarmee jongeren motiveren om een bepaald engagement in hun club op te nemen. De eenvoudigste voorbeelden hier zijn de social media of een event organiseren. Dat kunnen ze perfect, met eigentijdse inzichten. Als je jongeren een dergelijke specifieke taak met een zekere zelfstandigheid en bijhorende verantwoordelijkheid geeft, kan daar op termijn een groter engagement uit groeien. Er komt een belangrijk maatschappelijk fenomeen op ons af. De tijd dat de brugpensioneerden de dynamiek van het verenigingsleven bepaalden is afgelopen, we gaan allemaal tot ons 67ste moeten werken. Clubs gaan dus op een andere manier georganiseerd moeten worden. Samen met de Vlaamse sportfederaties gaan we inzetten op een doorgedreven automatisering. Het leven van jongeren speelt zich af rond de smartphone, het is ook indrukwekkend wat ze daar allemaal mee kunnen. We moeten eigentijdse tools ontwikkelen om de jongere generatie te enthousiasmeren. Zij zijn niet meer bereid om papieren in te vullen of uren achter de computer te zitten. We moeten wel: we stellen bij alle sportfederaties een verminderd engagement van vrijwilligers vast, of het nu gaat om officials, trainers of clubbestuurders. Waar clubs vroeger 'onvoorwaardelijke' vrijwilligers hadden, heeft COVID-19 een aantal mensen doen inzien dat zij de vrije tijd van anderen organiseren. Zij zorgen met enthousiasme en engagement voor een aangename invulling van de vrije tijd van clubleden. Tijdens de lockdowns hebben

FOTO: VLAAMSE SPORTFEDERATIE

**"IK WIL GRAAG BIJDRAGEN
AAN EEN GEZONDE EN
SLAGKRACHTIGE VLAAMSE
SPORTFEDERATIE DIE MINDER
SUBSIDIEAFHANKELIJK IS
EN MET EEN ACTIEVE EN
EVENWICHTIGE PARTICIPATIE
VAN HAAR LEDEN"**

deze vrijwilligers andere leuke hobby's ontdekt. Ik stel vast dat zij in de post-COVID-tijden veelal een verminderd engagement hebben opgenomen. Dat is een uitdaging die we echt in handen moeten nemen."

Ligt dat ook niet een deel bij de politiek?

"Ik hoop vooral dat er daar een evaluatie komt van het verenigingswerk. Er was een systeem dat vrij liberaal was geïnspireerd door Maggie De Block en Vincent Van Quickenborne. Nu is er een nieuw systeem waarbij je voor verenigingswerk over aangiftes, fiscale fiches en een arbeidsongevallenverzekering spreekt. Dat zijn begrippen die je niet met vrije tijd kunt associëren, die horen thuis in een professionele activiteit. Het evenwicht is zoek."

Dus moeten clubs professionaliseren?

"De professionalisering van de clubs zal zich zeker doorzetten. En dat kost geld. Maar ik denk dat mensen voor kwaliteit willen betalen. Dat is nu eenmaal de tendens. Als ik nu even mijn basketbalpetje opzet, dan zie ik dat we over de loop van de afgelopen twintig jaar ongeveer vijftien procent minder clubs hebben. Maar we zijn in diezelfde periode wel met dertig procent gegroeid in ledenaantal. We maakten mogelijk dat clubs makkelijker kunnen fuseren, met behoud van sportieve rechten. De doelstelling daarvan was grotere, stabielere en financieel sterkere clubs. Een club als Leuven Bears organiseert basket over zes verschillende gemeentes, met professionele mensen. In Kortrijk telt de club meer dan duizend leden, dat laat zich niet langer met enkel vrijwilligers organiseren.

Ik ben ervan overtuigd dat meer en meer zal ingezet worden op een professionele ondersteuning. De Stad Antwerpen had een systeem met verenigingswerkers die een deel van de taken overnamen van de verenigingen. Dit zijn modellen voor de toekomst, samenwerking zal leiden tot een verdere professionalisering van de sportwereld. Kijk wederom naar de Leuven Bears, een succesvolle fusieclub. Die fusie is geïnspireerd door Louis Tobback, die één aanspreekpunt per sport wou. Hij heeft dat in het basket, maar ook in het voetbal en het volleybal bewerkstelligd. Zo'n grote club geeft niet alleen schaalvoordelen, maar ook de organisatie van de club wordt een stuk gemakkelijker, bijvoorbeeld op het niveau van infrastructuur en wedstrijdprogramma's. Daar zitten tal van voordelen aan.

Ik denk dat zowel de fusies als de professionalisering trends zijn die zich gaan verderzetten. Verenigingswerk is een goede opstap daar naartoe, maar we mogen dat niet heilig maken. Dat is ideaal gericht op trainers en officials, maar die nemen een relatief beperkt engagement op. Die doen dat in hun vrije tijd, volgen

Koen Umans: "De 3x3 spelers, dat zijn de gladiatoren van de 21ste eeuw! Ze spelen tot ze doodvallen. Het is heavy, kort en krachtig, bijzonder mediatiek en goed in social media te vatten."

FOTO: GUAZIO

opleidingen en scholen bij. Geef ze daar een billijke vergoeding voor, eentje die fiscaal stimulerend is, en steek dat niet zoals nu in fiscaal en arbeidsrecht, dan loopt dat fout af. Een soort tussenstatuut dus.

Daarvoor zijn wij als Vlaamse Sportfederatie een volwaardige gesprekspartner. Enerzijds omdat we de polsslag van de federaties en de clubs voelen, anderzijds omdat we via een studie in samenwerking met Deloitte de SROI, de *social return on investment* naast economische, financiële facetten, hebben bekeken: wat is nu de waarde van sport in termen van centen? We kunnen aantonen dat de economische output jaarlijks 2 miljard euro of 1.410 euro per unieke sporter bedraagt, de sociale return bedraagt tot 2,5 euro per ingezette euro. Bijvoorbeeld de volksgezondheid vaart wel bij een verhoogd aantal duurzame sporters. Daarmee gaan we nu samen met de sportfederaties een eisenpakket opstellen dat we in een memorandum zullen gieten en in 2024 bij de gemeente-, Vlaamse en federale verkiezingen op tafel zullen leggen. Sport zit bij alle drie: fiscaliteit is federaal, erkenning, subsidiëring en infrastructuur is in handen van Vlaanderen en op gemeentelijk vlak is er lokale steun voor clubs. Met die studie hebben we hardware in handen en hopen we het debat te kunnen aanzwengelen."

Ondergefinancierde sportsector

Met de energieprijzen die de pan uitrijzen en de winter voor de deur wordt het steeds moeilijker voor veel clubs om de financiële huishouding op orde te houden. Stijgende lidgelden hangen in de lucht?

"Daar moet over gesproken worden. Als je het genuanceerd bekijkt, zie je dat er clubs zijn die eigenaar zijn van hun infrastructuur, andere huren. De eigenaars worden nu al geconfronteerd met het probleem. Bij degene die huren en retributie betalen, kan de overheid sturend werken, door de clubs niet met de extra kosten te belasten."

Is dat dan geen soort marktvervalsing?

"Dat klopt ... (*diepe zucht*) Degenen met privé-initiatief worden hier gefnuikt. Maar we hopen dat we daarover in communicatie kunnen gaan met de overheden, en ik hoop ook dat ze deze keer niet naar elkaar gaan wijzen, van gemeentelijk naar Vlaams niveau, van Vlaams naar federaal. Dat elkeen verantwoordelijkheid neemt. Als er hiervoor extra middelen

komen, hoop ik dat deze geoormerkt worden en daadwerkelijk ook worden ingezet op de stijgende energiekosten."

Voltoet het huidige Vlaamse sportbudget?

"Minister Diependaele heeft aan alle sectoren, aan de administrateurs-generaal, de opdracht gegeven op te geven waar de middelen van de Vlaamse overheid naartoe gaan. Voor de sport is dat 163 miljoen euro. Dat is 0,38 procent van het Vlaamse budget, dat is belachelijk weinig. Sport is maatschappelijk relevant, wij enthousiasmeren elk weekend ongeveer vijf miljoen Vlamingen, die actief sporten, die betrokken zijn bij sport, die gaan kijken. Sport is de grootste maatschappelijke beweging in Vlaanderen. We hebben meer impact dan andere sectoren. Ik wil echt niet negatief zijn over cultuur, waar ongeveer 3,5 procent van het Vlaamse budget naartoe gaat ... Het BOIC heeft lang geleden een studie laten maken: een toegangsticket voor de Munt of de Opera zou zonder subsidiëring omgerekend een 470 euro hebben gekost. Het toegangsgeld is eerder bescheiden. Ik ben overtuigd dat het publiek dat de voorstelling volgt, makkelijk een meer substantieel deel van de kost kan dragen.

De overheid doet zo vaak een beroep op de

FOTO: VLAAMSE SPORTFEDERATIE

sportsector, of het nu gaat over gendergelijkheid, discriminatie, racisme, de homobeweging, de re-integratie van gevangenen. De politieke wereld erkent de maatschappelijke waarde van sport, maar dat zou zich dan ook mogen vertalen in middelen die naar de sport worden geschoven."

Wat je zaait in het sportveld, kun je vaak pas oogsten over tien, vijftien jaar. Is dat wel politiek interessant?

"Je mag van politici verwachten dat zij over een langere termijn kijken en zich niet beperken tot maatregelen die binnen de legislatuur tot directe resultaten leiden."

Zonder bijkomende middelen richting de sport zullen de lidgelden door de stijgende energieprijzen simpelweg wel naar omhoog moeten, wat rechtstreeks de aansluitingsgraad en onrechtstreeks de sportparticipatie geen goed zal doen.

"Het zou inderdaad zeer jammer zijn dat om deze reden jongeren minder kunnen sporten in een georganiseerd verband in een club. Ik denk dat de overheid daar haar verantwoordelijkheid zal moeten nemen en impulsen geven om laagdrempelig sporten verder mogelijk te maken. Maatregelen om sportinfrastructuur, veelal daterend van de jaren zeventig of tachtig, energievriendelijk te maken zijn noodzakelijk."

In een breder kader is het wel een feit dat het Vlaams sportbeleid functioneert: er is een substantiële groei in duurzaam sporten, de topsportprestaties zijn er onomstotelijk, wat jongeren motiveert om te sporten. Het WK wielrennen heeft duidelijk gemaakt dat er heel wat beleving is bij sportmanifestaties. Kortom, er is nood én draagkracht om verder te investeren in sport. Qua topsportbudgetten mogen we Carla

"IK ZIE GEEN ENKELE BEDREIGING DOOR ONGEBONDEN SPORTEN. JE KUNT DAAR ALS SPORTFEDERATIE OP INSPELEN"

Galle en Paul De Knop enorm dankbaar zijn, die hebben ervoor gezorgd dat daar wat beweging in kwam. Als we kijken naar de middelen voor topsport: Vlaanderen investeert 21 miljoen en tot 25 à 26 miljoen in olympische jaren, Wallonië beschikt over 12 à 13 miljoen en het BOIC komt jaarlijks tussen voor een 3,5 miljoen. Dat is niet genoeg om nog betere prestaties neer te zetten: de concurrentie op mondiaal vlak stijgt ieder jaar, medailles worden dus duurder."

Is het niet aan de Vlaamse Sportfederatie om dat aan te kaarten?

"Elk forum dat we hebben, gebruiken we. In het kader van het nieuwe decreet waren we actief betrokken van in het prille begin en zijn we ook gehoord in het Vlaams parlement, waar we gewezen hebben op de onderfinanciering van de sector. We zullen de volgende jaren op die nagel blijven kloppen. Ik denk dat de sport

zelf ook zijn model zal moeten herbekijken. Het verdienmodel moet verder gaan dan de sporters en de leden zelf. Met de organisatie van evenementen trek je een bredere populatie dan enkel actieve sporters, die bereid zijn sport te consumeren. Ik geef als voorbeeld de Memorial Van Damme. In het stadion zitten er misschien 5.000 leden van de Vlaamse Atletiekliga en daarnaast 40.000 andere sportconsumenten. Ik denk dus dat er verhoogd moet worden ingezet op de organisatie van evenementen. We hebben dat zelf deze zomer mogen ervaren in het basketbal met het WK 3x3. Als je dat op een verstandige manier aanpakt, kan er zeker een bepaalde return zijn die geherinvesteerd wordt in die sport."

Is er daar ook nog een andere winst, in de zin van rekrutering van extra leden?

"Laten we dat eens bekijken vanuit de sport waar ik zelf vandaan kom. Sinds 2000 is basketbal met dertig procent gegroeid. In het afgelopen seizoen 2021-2022 alleen al zijn we met 4,56 procent gegroeid qua ledenaantal. Na twee rotsseizoenen wegens corona. We groeien iets sneller bij de meisjes, wat we het Emma-effect (Meesseman, nvvr) noemen, bij de jongens spreken we van het 3x3-effect. De ledengroei bij de meisjes situeert zich op iets jongere leeftijd dan deze bij de jongens. De 3x3-spelers, dat zijn de gladiatoren van de 21ste eeuw! Ze spelen tot ze doodvallen. Het is heavy, kort en krachtig, bijzonder mediatiek en goed in social media te vatten. Het heeft alles mee om een jongere generatie aan te spreken. De kijckijfers voor het WK 3x3 in Antwerpen deze zomer waren enorm: boven de 400.000 kijkers."

Trends

De trend binnen die stijgende sportparticipatie is ongebonden sporten of de 'lichte sportgemeenschappen'. Mensen willen meer buiten het vaste kader en de vaste uren van een sportclub sporten. Is dat geen bedreiging voor de federaties en de clubs die u vertegenwoordigt?

"Nee hoor, de tijd is voorbij dat mensen zich op één sport richten. Ik zie geen enkele bedreiging door ongebonden sporten. Je kunt daar als sportfederatie op inspelen. Multisportfederaties zetten verhoogd in op deze light vorm van sport, met als objectief mensen aan te zetten tot levenslang duurzaam sporten en – waarom niet? – deze sporters toe te leiden naar clubs. Ook unisportfederaties werken aan trajecten om ongebonden sporters toe te leiden naar hun sport. Kijk naar 3x3-basket, wat eigenlijk het ongebonden pleintjesbasket is. Daarvoor hebben we een app ontwikkeld, die de mogelijkheid biedt om de terreintjes te identificeren waar je kunt gaan spelen, daar kun je een challenge aangaan met andere spelers, ploegjes samenstellen en in een soort laddercompetitie spelen voor 'King' of 'Queen of the Court'. Je moet als

GOED BESTUUR BIJ SPORTFEDERATIES

Philippe Muylers nam als sportminister ooit verantwoordelijkheid en lanceerde het begrip 'goed bestuur' als norm binnen de Vlaamse sportwereld. Hoe evolueert dat binnen de sportfederaties?

Koen Umans: "Muylers heeft wel wat op gang gebracht op het vlak van governance en deugdelijk bestuur. Eerst was er een bepaalde terughoudendheid binnen de federaties en uiteraard was er aanvankelijk verbetering mogelijk in de administratieve opvolging en controle, maar het bleek zeer goed gecoacht door Sport Vlaanderen, geen vermanend vingertje maar wel richting aanwijzend, een duwtje in de rug met een financiële incentive. Er is een niet te stuiten beweging op gang gebracht. Ik stel vast dat er heel wat progressie is op het gebied van de samenstelling van bestuursorganen, dat men veel transparanter wordt aangaande financiële werking, dat men meer draagkracht zoekt voor beslissingen. Sportfederaties hebben hierdoor legitimatie om nog meer in te zetten op een kwalitatief aanbod. Daarnaast zitten we nu drie legislaturen na elkaar met een N-VA-minister, er wordt minder ingezet op de structuren en de personeelsomkadering en veel meer projectmatig gewerkt, waarbij de financiële middelen geoordeeld worden en je als beleid sturend kunt optreden."

Koen Umans: "Ik ben niet van mening dat de overheid middelen moet aanreken aan e-sport."

federatie je model aanpassen. Ik denk dat de meeste unisportfederaties aan het inzetten zijn op ongebonden sporters en nieuwe varianten. Soms is daar dan logistische samenwerking met de privésector in nodig. Dat geeft dan ook de mogelijkheid om samen te werken over de federaties heen. Waarom zouden we 3x3-basket niet kunnen combineren met breakdance? Of met skateboard? Er zijn modellen die dat mogelijk maken, maar dat vraagt out of the box denken, uit je comfortzone treden en proberen in te spelen op de hedendaagse noden."

Is er bij de Vlaamse Sportfederatie al een aanvraag binnengekomen van een Vlaamse e-sportfederatie?

"E-sport is een complex gebeuren. Je hebt e-sporten die puur sedentair gedrag zijn, je hebt er ook andere. Bij e-sport in bijvoorbeeld voetbal is de activiteit beperkt tot spelen met twee duimen. De e-sport in het wielrennen is van een heel andere orde. Ik heb veel respect voor hoe het wielrennen dat tijdens COVID-19 heeft aangepakt. Ik hoop eigenlijk dat we e-sport niet aan de Nintendo's en de Microsofts van deze wereld gaan overlaten. E-sport moet op een andere manier ingekapseld worden in de werking van de reguliere sportfederaties, zodat het daar als een discipline deel van kan gaan uitmaken. In het basketbal hebben we een e-basketbalteam. Als overheid zou ik gezond kritisch kijken naar e-sport, dit mag niet het Trojaanse paard zijn dat je binnenhaalt in de sport. Ik ben niet van mening dat de overheid middelen moet aanreken aan e-sport."

Maar wat als vroeg of laat een Vlaamse e-sportfederatie bij de Vlaamse Sportfederatie aanklopt om aan te sluiten?

"Ik denk dat we daar dan een visie op moeten ontwikkelen, we zijn op dit moment niet klaar voor die uitdaging. Als Vlaamse Sportfederatie hanteren we de norm dat sport gezondheidsbevorderend moet zijn. Als e-sport gecatalogeerd wordt als sport, heeft het volgens mij een levensvatbaarheid als deel van een bestaande unisportfederatie. Valt het niet te catalogeren als sport, dat wil zeggen dat het een minimum aan activiteit en beweging moet hebben, dan wordt dat een moeilijk verhaal."

Nog meer moeilijke actuele tendensen: hoe leeft binnen de Vlaamse sportfederaties de volop aan de gang zijnde discussie over non-binariteit en aanverwante problematiek?

"We krijgen daar een aantal vragen over. Ik denk dat we als sport de grootste inclusiebeweging zijn die er bestaat. In mijn eigen sport: een kleine, een grote, een dunne, een dikke, een hetero, een homo, een valide, een mindervalide, elke kleur of overtuiging, kortom iedereen kan basketbal beoefenen, het is bijzonder laagdrempelig. We moeten respect hebben voor ieders welbehagen en ideeën. Maar ik denk ook dat we de verschillende niveaus uit elkaar moeten halen. Enerzijds is er de recreatieve sportbeoefening, georganiseerd of niet, waar de problematiek niet speelt. Maar als het competitieve sport of topsport wordt, dan is het een ander paar mouwen. De internationale sportfederaties beraden zich daarover. Ze zijn zich met verschillende dossiers aan het positioneren. Als er een oneigenlijk competitief voordeel wordt gecreëerd, dan denk ik dat we ons vragen moeten durven stellen. Als we bij de Belgian Cats iemand van 2,16 meter laten meespelen, dan mag hij/zij nog veertig jaar oud zijn, dan worden we wereldkampioen."

Het zal sowieso een pittig debat worden, waarin we een genuanceerd standpunt zullen moeten innemen. We zitten in een situatie waarin je naar het gemeentehuis kunt stappen om een andere juridische genderkwalificatie te bekomen. Dat klopt niet met sportbeoefening op een hoger niveau. Als Vlaamse Sportfederatie kunnen en zullen we niet afwezig blijven in dit debat. Als je 1,4 miljoen Vlaamse sporters vertegenwoordigt, dan is dit een zeer breed veld. We gaan daar een visie in moeten ontwikkelen; inclusie blijft het ordewoord."

Vrouwen zijn nog altijd ondervertegenwoordigd op beleidsfuncties in de sport. Wat onderneemt de Vlaamse Sportfederatie?

"Sport blijft een mannenbastion. Als Vlaamse Sportfederatie hebben we naar werknemers toe een gezond evenwicht. Maar als we kijken naar onze eigen bestuurskamers, dan is daar nog steeds een onevenwicht. We moeten

"ER IS EEN STRUCTUREEL TEKORT AAN INFRASTRUCTUUR"

Wat hebben twee jaar corona betekend voor de Vlaamse Sportfederatie en voor de Vlaamse sportfederaties?

Koen Umans: "Ik denk dat de impact in de federaties vrij breed is. Padel heeft een ongeloflijke opgang gekend, en is geabsorbeerd in de werking van Tennis Vlaanderen. Maar er zijn ook sportfederaties die zwaar geleden hebben onder corona en een terugval in leden hebben gekend."

Ook golf heeft het erg goed gedaan. Buiten gaan golfen mocht en kon wel in de anderhalvemetermaatschappij.

"De grootste uitdaging voor mijn collega bij de golffederatie bestaat erin om leden actief op het golfterrein te krijgen en dan bij die sport te houden over een langere termijn, dit mogen geen administratieve leden worden. De activatiegraad moet omhoog. Daarenboven gaat het niet alleen om instroom van leden, maar ook om retentie. Er zijn sporten die stilaan naar hun limieten gaan. Er is een structureel tekort aan infrastructuur, bijvoorbeeld hockey en de zaaitsporten worden om deze redenen geremd in hun groei. De wachtlijsten van sporters die willen instappen, groeien en dit is toch echt wel iets dat we moeten vermijden. Ook in het basketbal stoten we tegen de limieten van onze capaciteit."

Daar speelt niet alleen de factor financiering, maar ook de problematiek om het 'geregeld' te krijgen. Je moet in Vlaanderen maar eens een hockeyveld of golfterrein proberen aan te leggen.

"Dat klopt, en daar komen we terug op de maatschappelijke relevantie. We proberen mensen binnen ons gezondheidsmodel aan te zetten tot sporten. Maar dat moet ook worden doorgetrokken in het vergunningenbeleid. Ik reken erop dat de inzichten daarover zullen wijzigen de volgende jaren. We hebben gewestplannen uit de jaren zeventig. Als je dan kijkt naar de bevolkingsexplosie of de verstedelijking, dan zullen die toch opnieuw ter discussie moeten worden gesteld. Er is nood aan meer recreatiegrond. Als het stikstofbeleid zich doorzet en er een andere invulling voor landbouwgrond wordt gezocht, kan dit voor sport een opportuniteit bieden. Dat moet maatschappelijk opgelost worden."

Bood de samenwerking tussen ministers Muylers en Crevits, waar scholen hun sportinfrastructuur ter beschikking gingen stellen, daar geen oplossing?

"Deels, maar er is toch nog steeds een bepaalde terughoudendheid bij de scholen. Nochtans zijn we als sportsector bereid onze verantwoordelijkheid te nemen. Het is evident dat wij een bepaalde supervisie moeten doen over het gebruik van hun infrastructuur en dat die op een correcte manier achtergelaten moet worden. Verkeeringstechnisch kunnen we onze verantwoordelijkheid nemen."

daar nog stappen zetten. Ik houd niet van een genormeerd systeem. Je moet vertrekken van intrinsieke motivatie, waarbij ik niet wil gezegd hebben dat vrouwen minder gemotiveerd zijn. Je moet graag een bepaalde verantwoordelijkheid willen nemen. Ik kijk nogmaals naar mijn eigen sport van de 225 clubs is er bij een kwart een vrouwelijke clubsecretaris, doch er zijn slechts twee vrouwelijke clubvoorzitters. Dat klopt niet. We moeten de clubs via infosessies duiden dat meer diversiteit in de bestuurskamer meerwaarde en verrijkende inzichten geeft. Een van de momenten waarop we dit aanwakken, is de 'Dag van de Sportclubbestuurder' die we jaarlijks meerdere keren verspreid over Vlaanderen organiseren. Daar proberen we te inspireren en over bepaalde zaken te spreken, ook over kansen voor vrouwen in beleidsfuncties. We verwijzen naar goede voorbeelden. Neem Evi Van Acker, olympisch

medaillewinnares, die nu technisch directeur is bij Wind- en Watersport Vlaanderen. En zo zijn er nog voorbeelden. Maar dat krijg je dus niet opgelost met normen. Ik heb eens met de dansfederatie gesproken. In je perceptie zou je dan zeggen dat daar veel vrouwen in het beleid zitten. Totaal niet! Er wordt veel over gesproken, maar het effectief in beweging krijgen is absoluut niet simpel. Ik heb er ook geen logische verklaring voor. In het Waals sportdecreet staat dat dertig procent van de bestuursfuncties ingenomen moet worden door vrouwen. Ik kan je verzekeren dat de voorzitter van de Waalse basketbalfederatie daartoe werkelijk alle nodige inspanningen heeft geleverd, maar hij slaagt er niet in. Ik geloof niet in een sanctionerend beleid, je kunt veel beter aanmoedigen en positieve acties ondernemen. Federaties en clubs moeten zich maximaal openstellen en kansen geven, maar het forceren lukt niet." ■